

Opustošena zdanja uz glavnu ulicu

Građevine su opljačkane i uništene do najsitnijih detalja

svjeda, SENJA

plansko izgladnjivanje te povremene epidemije dizenterije, hepatitisa i distrofije, među ostalim.

Iz današnje perspektive postavlja se logično pitanje što će biti s otokom i građevinama koje ostaju kao podsjetnik na neku prošlu ideologiju. Ideju da bi Goli trebalo pretvoriti u hotelsko naselje, što bi ekonomski bilo najlogičnije, brzo zasjenjuje činjenica da je klima pregruba i da je premalo lijepih dana da bi to bilo isplativo.

Prijedlog o lovištu čini nam se morbidnim. Jer, loviti divlje svinje po otoku po kojem su zatvorenike desetljećima lovili i ubijali ipak je malo previše. Umjetnička kolonija? Kazalište? Za koga? Da nas je netko pitao prije posjeta Golum, možda bismo mislili

drukčije, da su sve to dobre ideje. No, nakon šetnje otokom vrlo se brzo može čak i nakon toliko godina naslutiti sva monstruoznost tih objekata i svega što se u njima zbivalo.

Otok svakako treba posjetiti i proći opustošenim zdanjima koja su opljačkana i uništena do najsitnijih detalja - čak su skinute pločice sa zidova i iščupane električne žice. Nisu to krali neki strani turisti, nego mi sami sebi i time smanjili mogućnost da to stratište ideja i ljudi u neko skorije vrijeme postane muzej.

Ovako kako danas izgleda može se samo srušiti, što bi možda bilo najbolje. Goli ipak nije hrvatski Alcatraz, iako ga tako vole zvati prodavači izleta u Baškoj.

► **Od I. svjetskog rata kad su Habsburgovci na Goli smjestili ruske zarobljenike do tihog kraja 30. prosinca 1988. zatvorenici nisu ni sanjali da će se jednoga dana turisti goli sunčati na plažama, a ronici snimati škarpine u podmorju**

GOVORITE LI HRVATSKI ► Tečaj hrvatskoga jezika ima sve više polaznika

Tragom gena, poslovnih prilika ili vlastitoga srca

KRISTINA ŠOBER

Tečaj hrvatskoga jezika za strance Croaticum na Odjeku za kroatistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu ove godine ima 70 posto više polaznika nego lani. Iako je među njima i pokojni stranac koji Hrvatsku prepoznaje kao potencijalno tržište, pa iz poslovnih razloga mora naučiti hrvatski, većinom su posrijedi djeca iseljenika koja žele upoznati vlastite korijene.

»Teško je znati gdje pripadaš, ali znam da u Hrvatskoj nisam turist«, kaže Katarina Kovačević, mlada Kanađanka hrvatskoga podrijetla. Njezino razmišljanje dijele i drugi polaznici tečaja. Nerijetko, naime, djeca naših iseljenika u svojim domovima diljem svijeta govore hrvatskim dijalektima, a Hrvatsku nikada nisu vidjeli. Katarina kaže da je Hrvatica, ali materinji joj je jezik engleski. »Kad čuješ svoj jezik, osjetiš oduševljenje«, kaže Katarina, polaznica Croaticuma. Croaticum upisuje polaznike već 45 godina i djeluje pod Ministarstvom znanosti, prosvjete i sporta. No, hrvatski jezik može se učiti i na 42 hrvatska lektorata, kojih je najviše na području EU, ali i diljem svijeta. Upoznati ljude, kulturu i običaje može se, međutim, samo dolaskom u Hrvatsku. Ovdje detalji razbuđuju uspava-

ne gene. Za Katarinu iz Montreala to je miris Like, za Vanessu Lozančić iz Sydneyja miris drva dok gori, jer je podsjeća na Borovo, ili pogled na kamene ceste. Taj doživljaj poistovjećuju s osjećajem pripadnosti.

»Zbog hrvatskoga prezimena ipak te gledaju drukčije«, kaže Vanessa. Nerijetki su stoga primjeri promjene prezimena radi posla. Posljednje slovo prezimena »ć« mijenja se u »tz« ili »ch«. U Australiji će samo Englez reći da je Australac, svi su ostali Talijani, Grci, Hrvati..., pa Vanessa na promjenu pre-

► **Anthony Kralj živi u Americi i teško izgovara vlastito prezime, koje s njegovih usana više slična »kraj«, ali ozbiljno kaže kako je ovdje u potrazi za svojom kraljicom**

zimena i ne pomišlja. Voljela bi ostati u Europi jer ovdje ljudi drukčije razmišljaju. Naravno, hrvatski fenomen cjelodnevnoga ispijanja kave, blago rečeno, šokirao je sve strance na Croaticumu.

Opušteno radno vrijeme, javni toaleti bez papira, loše usluge u trgovinama, perlice rublja u toaletima, a ne u zasebnoj prostoriji, usmjerenost na uživanje, a manje na rad - dio su kulturnog šoka. U Hrvatskoj su primijetili neobičan trend: u svijetu je a moto »živi da bi radio«, a

u nas »radi da bi živio«. Katarina kaže kako je pročitala da zemlje koje su tek ušle u Europsku uniju imaju tri radna tjedna više u godini. Smatra kako se to Hrvatima neće svidjeti.

Stranci koji nisu hrvatskoga podrijetla naš jezik najčešće uče radi posla. Philip Kutschera bio je zaposlen u njemačkoj tvrtki za promet i prometni softver. Preko klijenata iz Zagreba upoznao je Hrvatsku i prepoznao u njoj veliko potencijalno tržište. »Na ovim prostorima formirane su nove države, pa su potrebne i nove orijentacije cesta i željeznica«, objasnio je Philip koji je svoj životopis već poslao nekim hrvatskim tvrtkama. Hrvatsku je ocijenio važnim prometnim koridorom, a kako planira raditi u našoj zemlji, želi naučiti jezik.

»U Poljskoj postoji nekoliko stručnih hrvatskih prevoditelja, ali samo je jedna poznata i cijenjena«, objašnjava Anna Trybuch. Ima, zaključuje, prostora za još kvalitetnih prevoditelja.

Motivi upisivanja Croaticuma zaista su različiti. Anthony Kralj živi u Americi i teško izgovara vlastito prezime, koje s njegovih usana više slična »kraj«, ali ozbiljno kaže kako je ovdje u potrazi za svojom kraljicom. Kako njegovi rođaci u Dalmaciji ne govore engleski, čini se da je Amerikancima lakše naučiti hrvatski nego Dalmatincima engleski.

Stranci uče hrvatski uglavnom zbog podrijetla ili posla